

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENTET

63/0
5/9-08
200604595 - 053

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref
200604595-/MGI

Vår ref
08/2838 FM JTO

Dato
4.09.2008

Høring – Utredning om gjeldsregister i Norge

Finansdepartementet viser til Barne- og likestillingsdepartementets høringsbrev av 9. mai 2008, vedlagt utredning utarbeidet av Handelshøyskolen BI ved professor Tore Bråthen.

Oppsummering og konklusjoner

Utredning har valgt å tolke sitt mandat som utredning av et register i offentlig regi. Etter Finansdepartementets oppfatning gir verken utredningen eller annen tilgjengelig informasjon, et godt nok grunnlag for å vurdere om den samfunnsøkonomiske nytten av et slikt register vil overstige kostnadene og andre ulemper. Vi viser for øvrig til høringsuttalelsene fra Kredittilsynet, Skattedirektoratet og Statens innkrevingssentral. Departementet vil derfor ikke gå inn for etablering av et offentlig gjeldsregister.

Det fremgår av utredningen at i flere andre europeiske land har private aktører sett den bedriftsøkonomiske nytteverdien av gjeldsregistre som så stor at de selv har valgt å finansiere etablering og drift av slike registre. Disse registrene er skiller seg imidlertid en del fra den type register som er utredet av utvalget, ved at de ikke tar sikte på å registrere all gjeld. Et slikt gjeldsregister kan likevel ha en viss samfunnsmessig tilleggsverdi. Både potensielle gjeldsofre og deres nærmeste er tjent med at det ikke opptas for mye og for kostbar gjeld, men at man isteden søker mer langsiktige løsninger på økonomiske utfordringer.

Det fremgår av utredningen at et kredittopplysningsforetak tidligere har fått avslag fra Datatilsynet på søknad om opprettelse av et gjeldsregister i Norge. Etter utreders vurdering forutsetter etablering av et gjeldsregister at det vedtas en lovbestemmelse

om dette.

Finansdepartementet har ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om det i dag eller i fremtiden kan være interesse blant private aktører for å etablere et gjeldsregister i Norge. Hvorvidt man gjennom lovgivning bør legge til rette for en eventuell privat etablering, avhenger av i hvilken grad man kan begrense de personvernsmessige konfliktene og hvordan man avveier eventuelle gjenstående problemer mot den nytten et gjeldsregister kan ha for potensielle gjeldsofre og deres nærmeste.

Finansdepartementet antar at det kan være grunnlag for å vurdere dette nærmere.

Nytten av et gjeldsregister

Ufullstendig og skjevdelt informasjon er grunnleggende problemer i finansmarkedene. I kredittmarkedet kan bedre tilgang på pålitelig informasjon bidra til mer effektiv kredittgivning, og til riktigere prising av risiko. Som det fremgår av den aktuelle utredningen, har långivere allerede en del informasjon å støtte seg på for å vurdere lånesøkeres kredittverdighet. Informasjonstilgangen vil også bedres ved at informasjon om såkalte utleggsforretninger nå inkluderes i Løsøreregisteret, og blir gjort tilgjengelig for kredittopplysningsforetakene.

Informasjon om eksisterende gjeldsforhold har vesentlig betydning for å vurdere en låntakers evne til å betjene et nytt lån. Gjeldens samlede omfang og dens art har betydning. Rentebelastningen vil typisk være høyere jo mer oppstykket gjelden er, og jo mindre andel av gjelden som er pantesikret. En slik gjeldsstruktur kan også avspeile manglende forståelse eller interesse for økonomiske forhold hos låntaker. Som det fremgår av utredningen, kan långivere også ta dette som indikasjon på svak betalingsvilje.

Når det gjelder eksisterende gjeld, er långivere i dag henvist til å forsøke å fastslå dette ut fra egne kundeopplysninger eller opplysninger fra andre selskaper i samme konsern, utskrift av ligningen, eller opplysninger fra kunden. Utskrift av ligningen kan bare innhentes via lånesøker. Som det fremgår av utredningen er det enkelt å sjekke gjeld som oppgis av kunden, men vanskelig å kontrollere gjeldsposter som ikke oppgis. Kunder som ønsker å oppta et nytt lån, og tror at opplysninger om eksisterende lån kan føre til avslag på lånesøknaden, kan dermed fristes til å holde informasjon tilbake.

Det følger av dette at långivere generelt har et informasjonsunderskudd når det gjelder eksisterende gjeld. Problemet er størst i forhold til lån og kreditter som skal ytes raskt, og det er derfor grunn til å tro at et gjeldsregister vil være særlig nyttig for finansinstitusjoner som spesialiserte seg på slike lån. Mer pålitelig og lettere tilgjengelig informasjon om gjeldsforhold kan for disse bidra til å redusere risikoen for mislighold og tap, og dessuten gi grunnlag for økt differensiering av rentevilkår på bakgrunn av forskjeller i antatt risiko. For store finansinstitusjoner utgjøres hovedtyngden av utlån til husholdninger av pantesikrede boliglån. Disse institusjonene kan dessuten ofte nyttiggjøre seg informasjon om eksisterende kunder også ved vurdering av søknader

om usikrede lån. På den annen side kan et gjeldsregister gi betydelige rapporteringsbyrder for slike institusjoner.

Det er vanskelig å vurdere den samlede nytten av et gjeldsregister. Det fremgår imidlertid av utredningen at det i flere europeiske land er etablert privateide gjeldsregistre. Når private aktører velger å opprette slike registre, er det trolig fordi gjeldsregistrene vurderes å begrense mislighold og tap på en regningssvarende og rasjonell måte. Det er også verd å merke seg at gjeld kan skape store problemer for låntakere og deres nærmeste, uten at det fører til tap for banken. Hvordan man skal vektlegge direkte og indirekte ulemper for låntakere og nærstående som følge av gjeldsproblemer, kan neppe besvares ut fra en økonomifaglig vurdering.

Organisering

Bak de europeiske gjeldsregistrene som er beskrevet i utredningen, står ofte banker og andre finansinstitusjoner som eiere. Et annet vanlig trekk er at tilgang til gjeldsinformasjon bare gis til aktører som selv rapporterer om egne låneforhold til registeret. Den svenske *Upplysningssentralen* er eksempel på en bankeid virksomhet som registrer gjeldsforhold i tillegg til en rekke andre opplysninger av betydning for kredittvurdering. Datainspeksjonen er konsesjons- og tilsynsmyndighet.

Finansdepartementet antar at nytten av et gjeldsregister i hovedsak vil tilfalle banker og andre profesjonelle kredittgivere. Disse aktørene har samtidig trolig et godt grunnlag for å vurdere om den bedriftsøkonomiske nytten av et gjeldsregister står i forhold til kostnadene ved opprettelse og drift av et register. Videre vil aktørene i finansnæringen har det beste utgangspunktet for å løse de tekniske og organisasjonsmessige utfordringene som etablering og drift av et gjeldsregister vil by på. Etter departementets oppfatning kan myndighetenes eventuelle rolle begrenses til å legge nødvendige lovmessige rammer for en slik virksomhet, og å føre tilsyn med virksomheten.

Problemet med fullstendighet

Da det ikke er mulig å innføre en plikt for enhver långiver (norske- og utenlandske, næringsdrivende og private) til å rapportere om låneforhold, vil ingen gjeldsregistre kunne bli fullstendige. Etter Finansdepartementets oppfatning er ikke dette en avgjørende innvendig mot et slikt register.

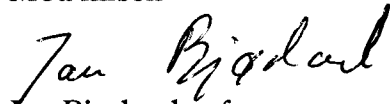
Hyppig oppdatering av et gjeldsregister vil øke både informasjonsverdien og kostnadene. Finansdepartementet antar at kostnadene ved rapportering og ajourhold kan avhenge av tekniske løsninger både i registeret og hos dem som rapporterer.

Personvern hensynet

Som det fremgår både av mandatet og utredningen, er det svært viktig at de personvernsmessige hensynene ivaretas på en god måte. Finansdepartementet mener man blant annet bør vurdere å begrense tilgangen til gjeldsinformasjon til profesjonelle

långivere, og eventuelt også kun i forbindelse med faktiske lånesøknader. Man kan også vurdere behovet for å kreve lånesøkers samtykke. Finansdepartementet legger til grunn at slike spørsmål vil bli grundig vurdert i forbindelse med fremleggelse av et eventuelt lovforslag om tilpasninger i personopplysningsloven. Departementet antar at Datatilsynet vil kunne være konsesjons- og tilsynsmyndighet for et eventuelt privateid gjeldsregister i Norge.

Med hilsen

Jan Bjørland e.f.
ekspedisjonssjef

Per Øystein Eikrem
avdelingsdirektør

Gjenpart: Kredittilsynet
Skattedirektoratet
Statens Innkrevingssentral